

Antagna av Kommunfullmäktige 2013-12-02 DNR KS/433

Riktlinjer för serveringstillstånd

Sandvikens Kommun
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORGSFÖRVALTNINGEN

www.sandviken.se

Riktlinjer för alkoholservice

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	3
Syfte	3
Mål	3
Hur används riktlinjerna i Sandvikens kommun?.....	3
Ansökan och handläggning	4
Kommunens informationsskyldighet med mera.....	4
Remissyttranden	5
Kravet på personlig lämplig och ekonomisk lämplighet samt kunskap i Alkohollagen.....	6
Mat och utrustning	7
Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl..	8
Kommunens tillsynsverksamhet.....	9
Sanktioner	9
Tillsynsavgifter.....	10
Serveringstider.....	11
Ordning och nykterhet.....	11
Uteserveringar.....	12
Gemensamt serveringsutrymme.....	13
Personal.....	13
Villkor vid meddelande om serveringstillstånd.....	14
Tillfälligt tillstånd till allmänheten och slutna sällskap.....	15
Folköl.....	15
Övrigt.....	16
Referenser.....	17

Bakgrund

Alkohollagen (2010:1622) är en social skyddslag som syftar till att främja folkhälsan genom att begränsa alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Den framhåller att i de fall alkoholpolitiska risker ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska intressen ska alkoholpolitisk hänsyn ha företräde.

Enligt alkohollagens 8 kapitel 9 § har kommunen en skyldighet att utforma kommunala riktlinjer för att informera om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter. Kommunen ska även redogöra för vilka hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsprövning. Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen.

Riktlinjerna ska spegla kommunens nuvarande uppfattning och ambitionsnivå och bör därför revideras minst vart fjärde år.

Syfte

Syftet med de kommunala riktlinjerna för serverings- och provsmakningstillstånd är att skapa:

- förutsebarhet för om en etablering som planeras kan ges tillstånd
- likabehandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd

Genom riktlinjerna får allmänheten kännedom om den lokala anpassningen till alkohollagen. Riktlinjerna utgår från alkohollagens regler som i vissa fall ger ett utrymme för kommunen att utveckla sin egen alkoholpolitik. Kommunen kan dock inte ha riktlinjer som avviker från alkohollagen eller normerande riktlinjer.

Mål

Sandvikens kommuns mål med riktlinjer för alkoholservering är följande:

- att minska överkonsumtion av alkohol med särskilt fokus på ungdomar och unga vuxna
- att bidra till en förbättrad folkhälsa
- att bidra till att endast seriösa entreprenörer erhåller tillstånd
- att den som söker tillstånd får ett professionellt och tydligt bemötande
- att medverka till att ungdomsmiljöer och ungdomsarrangemang är alkoholfria

Hur används riktlinjerna i Sandvikens kommun?

Riktlinjerna garanterar en likabehandling och en förutsägbarhet för restaurangbranschen på orten. Det räcker inte för kommunen att enbart hänvisa till riktlinjerna som grund för att avslå en ansökan om serverings- eller provsmakningstillstånd. Det måste vara konkreta omständigheter som talar mot beviljandet, till exempel polisens och miljönämndens remissyttranden.

Riktlinjerna kompletteras med en tillsynsplan. Tillsynsplanen redogör konkret för kommunens planerade tillsynsarbete, till exempel vad gäller frekvens på tillsynsbesök och

olika tematiska anslag för tillsynen. Sandvikens kommun upprättar årligen en tillsynsplan som också delges Länsstyrelsen.

Ansökan och handläggning

Rättsregel

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit till kommunen.

Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Riktlinje – Servicedeklaration

Kommunens Individ- och familjeomsorgsnämnd ansvarar för tillståndsgivning, tillsyn och sanktionsärenden för serveringstillstånd. Sandvikens kommun har en servicedeklaration avseende serveringstillstånd. Denna deklARATION slår fast hur lång tid det som längst får ta för ditt ärende att handläggas. Tiderna som framgår gäller från det att en ansökan är komplett till dess att ett förslag till beslut föreligger.

Observera att det kan förekomma faktorer som förlänger handläggningstiden som till exempel remissvar eller ofullständigt avlagt kunskapsprov.

Nedan följer handläggningstider för specifika ärendeslag:

- Stadigvarande tillstånd till allmänheten eller slutet sällskap – 8 veckor
- Förändringar som påverkar tillstånd till exempel ändring i styrelse – 8 veckor
- Ändringar i stadigvarande tillstånd t ex utökad serveringstid, utökad serveringsyta - 4 veckor
- Tillfälligt tillstånd till allmänheten – 4 veckor
- Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap – 4 veckor
- Anmälningsärenden – 1 vecka

Beslut gällande serveringstillstånd fattas i enlighet med upprättad delegationsordning. Var beslutanderätten ligger i ett specifikt ärende kan påverka hur fort ett ärende kan beslutas. Vid ansökan om tillfälliga tillstånd till allmänhet eller till slutna sällskap under månaderna juni – augusti uppmanas den sökande att i god tid inkomma med ansökan och medföljande dokumentation.

Kommunens informationskyldighet med mera

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Riktlinje

Sandvikens kommun använder sig av hemsidan som huvudsaklig källa till information. Där återfinns ett omfattande informationsmaterial gällande kommunens arbete och alkohollagen och dess föreskrifter. Där finns också samtliga relevanta blanketter att ladda ner.

Sandvikens kommun arbetar också med krögarträffar och referensgrupper där tillståndshavare i kommunen förväntas delta. Dessa möten sker med olika intervall under ett verksamhetsår.

De syftar till att kommunens alkoholhandläggare ska kunna föra ut viktig information men också till ett erfarenhetsutbyte mellan tjänstemän och restauratörer.

Sandvikens kommun erbjuder också utbildning i Ansvarsfull alkoholserving/Krogar Mot Knark vid minst ett tillfälle per år. Kommunen kan vid tillståndsgivning meddela villkor som innebär att serveringsansvarig personal måste genomgå ovanstående utbildning eller motsvarande.

Sandvikens kommun kommunicerar brevledes när ansökan är inkommen, komplett och när utredning med förslag till beslut föreligger. Den sökande eller tillståndshavaren får också bekräftelse på sina anmälningar som görs till kommunen vad gäller exempelvis kryddning av spritdryck eller serveringsansvarig personal. Bekräftelse sker alltid inom fjorton dagar. Då serveringsstället varit föremål för yttre tillsyn erhålls alltid ett tillsynsprotokoll med eventuella synpunkter.

Kommunen upprättar årligen en tillsynsplan. Där framgår hur mycket yttre tillsyn som kommer att bedrivas samt eventuella tematiska inriktningar på tillsynen. Tillsynsplanen antas av Individ- och familjeomsorgsnämnden och tillsänds Länsstyrelsen i enlighet med alkohollagen.

I den nya alkohollagen har det införts ett obligatoriskt kunskapsprov. Detta prov är ett nationellt prov som ombesörjs av kommunen via webben. Vid en ansökan har den sökande tre försök på sig att klara kunskapsprovet. I Sandvikens kommun kan du göra dina omprov tidigast den sjätte arbetsdagen efter ditt föregående prov.

Remissyttranden

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 11 § alkohollagen ska kommunen hämta in polisens yttrande vid prövning av ett stadigvarande serveringstillstånd, såväl till allmänheten som till ett slutet sällskap. Kommunen ska också hämta in polisens yttrande vid en prövning av tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten, om det inte rör sig om ett litet arrangemang. Enligt 8 kapitlet 16 § ska också de lokaler som används för stadigvarande servering vara brandsäkra. Brandsäkerheten kan också vara något som kommunen behöver beakta när den prövar en ansökan om tillfälligt serveringstillstånd.

Riktlinje

Remissförfrågningar avseende serveringstillstånd skickas till andra myndigheter eller liknande. De mest frekventa är:

- Polismyndigheten, avseende sökandes lämplighet, risk för störningar, behov av ordningsvakter
- Räddningstjänsten, säkerställa att lokalerna som ansökan avser uppfyller lagens krav på brandsäkerhet
- Bygg- och miljönämnden, avseende risk för störningar samt kontrollera om sökande har livsmedelsregistrerat anläggningen i kommunen

- Skatteverket, kontrollera att sökande sköter sina åliggande mot det allmänna utan anmärkning
- Kronofogdemyndigheten, kontrollera att sökande inte har skulder till det allmänna eller har varit inblandad i ören konkurs

Övriga myndigheter och instanser som kan remitteras är :

- Tullverket
- Kunskapsnämnden
- Kultur- och fritidsnämnden
- andra kommuner

Genom remissvaren erhåller kommunen en stor mängd information om den sökande, dennes bolag och om förutsättningarna för den sökta verksamheten. Kommunen värderar och bedömer sedan remissvaren beroende på vilken typ av verksamhet som har sökts eller vad som utgör bakgrund till remissförfrågan. Remissvar som anger att en sökande eller en lokal inte lever upp till alkohollagens krav utgör naturligtvis grund för avslag om inte förhållandet kan rättas till inom den normala handläggningstiden. Kort kan sägas att yttranden från polis, räddningstjänst samt från Bygg- och miljönämnden väger tungt vid en bedömning.

Sandvikens kommun lämnar också remissvar till andra myndigheter. Vanligast är Lotteriinspektionen och andra kommuner.

Kravet på personlig och ekonomisk lämplighet samt kunskap i alkohollagen

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 12 § alkohollagen får ett serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökande ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningssenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Föreskrifterna om kunskapsprov finns i Folkhälsoinstitutets författningssamling FHIFS 2010:7.

Riktlinje

I Sandvikens kommun prövas den sökandes personliga och ekonomiska lämplighet och dennes kunskap i alkohollagen. Är sökande en juridisk person riktas lämplighetskravet mot de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen, den så kallade PBI-kretsen.

Kravet på att visa kunskaper i alkohollagen krävs i normalfallet för alla typer av serveringstillstånd. Minst hälften av de personer i PBI-kretsen som är aktiva i verksamheten ska genomföra kunskapsprovet med godkänt resultat. Möjlighet till undantag finns angivna i Folkhälsoinstitutets föreskrifter 2010:7. Enligt föreskrifterna kan kommunen göra undantag från skyldigheten att genomgå kunskapsprov vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap om ansökan avser ett enstaka tillfälle.

Sandvikens kommun tillämpar ett enstaka tillfälle bokstavligt, en sökande kan medges undantag en enda gång. För att helt undantas från kravet om kunskapsprov ska ansökan avse:

- Ett litet sällskap, under 50 deltagare, av egna föreningsmedlemmar, i förväg namngivna personer.
- En tillställning som inte riskerar att dra till sig allmänhetens uppmärksamhet genom lokalens geografiska läge.

Mat och utrustning

Rättsregel

I 8 kapitlet 15 § alkohollagen finns bestämmelserna kring matkravet för de olika typerna av serveringstillstånd. Stadigvarande tillstånd till allmänheten får medges endast om serveringstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller tillagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23:00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter. Serveringstället ska vara utrustad med ett i förhållande till lokalen storlek lämpligt antal sittplatser för matservering. Om det finns en drinkbar får den ta i anspråk endast en mindre del av serveringställets totala yta och vara belägen i anslutning till matsalen.

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller för slutet sällskap.

Riktlinje

Köket ska vara disponerat så att det har kapacitet för servering av det aktuella matutbudet, inom rimlig tid, till maxantalet gäster i lokalen.

Att lagen nu pratar om lagade eller på annat sätt tillredd mat tolkar Sandvikens kommun inte som att lägre krav ställs på matens hantering på serveringstället. Att tillreda mat kommer ifråga främst för maträtter som tillreds istället för att lagas, det vill säga maträtter som inte färdigställs med hjälp av värme. Den ändrade formuleringen ger inte utrymme för mer halvfabrikat. Grundtanken är fortfarande att mat lagas eller tillreds från grunden på serveringstället, råvaror ska förädlas.

Sandvikens kommun ställer även krav på att serveringstället ska ha lokaler och matutbud av restaurangkvalitet. Detta innebär bland annat att bordsservering ska vara möjlig och att alkoholserveringen är ett komplement till maten. Ett varierat matutbud innebär att ett flertal för-, huvud- och efterrätter med variation av huvudingredienser ska finnas. Ett varierat utbud av för- och huvudrätter kan exempelvis innehålla både fisk-, kött och vegetariska rätter. En helhetsbedömning av mat och miljö görs i varje enskilt fall.

Vid tillfälliga tillstånd till allmänheten som pågår under flera dagar anser Sandvikens kommun att flera rätter ska erbjudas gästerna, ett varierat matutbud ska finnas.

Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa. Kommunerna bör i sina riktlinjer ange vilka kriterier de tillämpar i bedömningen, för att det ska bli tydligare för dem som ansöker om serveringstillstånd. Kommunen måste dock alltid bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Riktlinje

Vid en ansökan om serveringstillstånd gör Sandvikens kommun en bedömning av sökt verksamhet utifrån olika kriterier. Bedömning av sökt verksamhet görs utifrån till exempel:

- Störningar för omgivningen i fråga om risk för ordningsstörning eller närboendestörning i form av buller. Polisens och Bygg- och miljönämndens yttrande väger tungt.
- Specifika miljöer där tillståndsgivningen bör ske restriktivt är till exempel i närhet eller i anslutning till skolmiljöer eller andra miljöer där barn och ungdomar vistas. Undantaget här är restaurangskolor och liknande utbildningar.
- Restaurangens inriktning till exempel renodlad restaurang för matservering, restaurang med nöjesverksamhet eller restaurang som vänder sig till ungdomar
- Restaurangtäthet i de fall det riskerar att bli en överetablering med olägenheter som följd.
- Serveringstillstånd i livsmedelsbutik eller shoppingcentrum.
- Serveringstillstånd i anslutning till trafikleder.
- Evenemang där det finns kännedom om hög alkoholkonsumtion.

Om Sandvikens kommun gör bedömningen att ovanstående kriterier på något sätt har negativ påverkan kan en inskränkning vad gäller till exempel serveringstid eller ett avslag på ansökan komma att ske. Detta kan ske oavsett om den sökande uppfyller alla krav som i övrigt ställs på denna utifrån alkohollagen. Viktigt att framhålla är att i varje enskilt ärende måste bedömning göras och beslut motiveras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Idrott

Sandvikens kommun har en restriktiv syn på alkoholservering i samband med idrottsutövande eller i lokaler där sådant kan förekomma. Huvudinriktningen är att alkohol och idrott inte hör ihop. En bedömning görs i varje enskilt fall utifrån de förutsättningar ansökan omfattar med särskilt fokus på arrangemangets art, publikens sammansättning vad gäller till exempel ålder och risken för ordningsstörningar. För restauranger inom idrottsanläggningar ska förutsättningen vara att anläggningen även används till andra evenemang än idrott och restaurangen ska vara i en avgränsad del av anläggningen. Vid ett eventuellt beviljande av serveringstillstånd i idrottshall eller liknande skall serveringen ske på väl avgränsad yta som

inte får inrymma läktarplats. Alkoholservering och innehav av alkohol får således inte förekomma på läktarplats.

Sandvikens kommun kan också komma att villkora begränsade serveringstider som till exempel att servering endast får ske två timmar före och två timmar efter aktivitet. Om sökt serveringslokal används för organiserad ungdomsidrott kan villkor komma att läggas om att alkoholservering inte får ske under tid som sådan verksamhet bedrivs. Idrottsanläggningar och liknande kan också användas för andra ändamål såsom konserter, mässor och dylikt. Sandvikens kommun genomför då en bedömning av sökt arrangemang och fattar därefter lämpligt beslut.

Kommunens tillsynsverksamhet

Rättsregel

Kommunens tillsynsansvar för områdena servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kapitlet 2 och 3 §§ alkohollagen. Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till Länsstyrelsen.

Riktlinje

Sandvikens kommun utgör tillsammans med polismyndigheten de lokala tillsynsmyndigheterna. Detta innebär att dessa ska bedriva tillsyn av alla verksamheter som innehar serveringstillstånd i kommunen. Länsstyrelsen i Gävleborgs län har ansvar att bedriva tillsyn på regional nivå och Statens folkhälsoinstitut har tillsynsansvaret nationellt.

Inom det förebyggande tillsynsarbetet ryms en mängd olika aktiviteter. Till exempel dialog och diskussion med kommunens krögare, utbildningen Ansvarsfull alkoholservering/Krogar Mot Knark samt deltagande i olika nätverk. Syftet är i huvudsak att stärka både kommunens arbete i frågan och att förebygga fel på serveringsställena.

Vid inre tillsyn granskar kommunen sådant som tillståndsinnehavaren enligt alkohollagen och dess föreskrifter är skyldiga att sköta. Några få exempel på inre tillsyn är granskning av bokföring, att skatter och avgifter betalas och att det finns serveringsansvariga anmälda hos kommunen. Kommunen samverkar ofta med andra myndigheter så som polismyndigheten, skatteverket och kronofogdemyndigheten. I Sandvikens kommun sker regelbundet träffar med personer från berörda myndigheter och berörda förvaltningar inom kommunen. Träffarna sker i syfte att effektivisera tillsynsarbetet och minska riskerna för oseriösa tillståndshavare och alkoholpolitiska olägenheter.

Yttre tillsyn sker på plats på serveringsstället. Det som står i fokus vid denna tillsyn är det som kan kallas de alkoholpolitiska värdena. Kommunen kontrollerar då i huvudsak att ingen minderårig blir serverad, att ingen överservering sker och att bestämmelserna kring ordning och nykterhet efterlevs. Vidare kontrolleras att bestämmelserna kring till exempel marknadsföring, matkrav och serveringsansvarig personal följs. I regel avslutas ett sådant tillsynsbesök med en dialog med tillståndsinnehavaren eller någon serveringsansvarig person.

Sanktioner

Rättsregel

Två typer av sanktionsmöjligheter finns i alkohollagen. Dels straffrättsliga sanktioner som hanteras av polis, åklagare och domstolar dels administrativa sanktioner som hanteras av olika

tillsynsmyndigheter. Vad gäller de senare har tillståndshavaren alltid rätt att överklaga till förvaltningsdomstolarna. I alkohollagens 9 kapitel 17 – 18 §§ framgår de sanktionsmöjligheter som kan användas. De är:

- erinran
- varning
- återkallande av serveringstillstånd

Sanktionsmöjligheterna ska ses som en trappstegsmodell där upprepade överträdelser leder till skarpare sanktioner. Observera dock att det finns missförhållanden och överträdelser där varning eller återkallande kan bli aktuellt utan att erinran och varning utdelats först. Kommunen är enligt alkohollagens 9 kapitel 18 § skyldig att återkalla ett serveringstillstånd som inte längre utnyttjas.

Riktlinje

Uppmärksammas brister i samband med tillsyn inleder kommunen ett tillsynsärende. Tillståndshavaren blir skriftligen informerad om att tillsynsärende har inletts och på vilka grunder. I samband med detta ombedes tillståndshavaren inkomma med ett skriftligt svar på de uppmärksamade bristerna. Tillsynsutredningen kan avslutas på två sätt, antingen att ingen sanktion meddelas eller att tillståndshavaren meddelas en erinran, en varning eller att serveringstillståndet återkallas beroende på hur allvarlig missförhållandet bedöms vara. Beslut gällande tillsynsutredning fattas i enlighet med upprättad delegationsordning.

Sandvikens kommun vill framhålla att straffansvaret vid servering är personligt och att den som medvetet eller av misstag säljer eller lämnar ut alkoholdrycker till den som inte är 18 år eller till den som är märkbart påverkad av alkohol eller annan drog gör sig skyldig till olovlig dryckeshantering och kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Tillsynsavgifter

Rättsregel

Kommunen har enligt 8 kapitlet 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för tillsyn av den som har provsmaknings- eller serveringstillstånd.

Riktlinje

Uttaget av avgifterna måste följa självkostnadsprincipen. Det innebär att kommunen får ta ut så mycket i avgift som kommunen har kostnader för. Ansökningsavgifter är en avgift som betalas för att ansökan ska bli prövad och beslutad. Detta kan gälla till exempel vid en ny ansökan, ändrade ägarförhållanden eller ändrat tillstånd. I alkohollagen finns krav på att tillståndshavare ska genomgå kunskapsprov. Vid nyansökningar ingår provverksamheten i avgiften medan det i övriga fall tillkommer en kostnad för den som måste genomföra kunskapsprovet.

Vad gäller tillsynsavgift för servering av alkohol är den uppbyggd i två delar. Den första är en generell fast tillsynsavgift och den andra en rörlig omsättningsbaserad avgift. Den rörliga avgiften baseras på det som den enskilde tillståndshavaren rapporterar in genom de så kallade restaurangrapporterna. Den omsättningsbaserade avgiften är indelad i tretton stycken olika klasser. De aktuella specifika avgifterna återfinns på Sandvikens kommuns hemsida. Om den obligatoriska restaurangrapporten inte inkommer inom lagstadgad tid riskerar tillståndshavaren att meddelas sanktion enligt Alkohollagen.

Serveringstider

Rättsregel

Bestämmelsen i 8 kapitlet 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken. Social hänsyn går före affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. Skyddet för människors hälsa och intresset att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska stå i förgrunden när kommunen prövar exempelvis sena serveringstider.

Riktlinje

I alkohollagen framgår att normaltiden för alkoholserving är 11:00-01:00. Tillståndsmyndigheten kan dock besluta om så kallad utsträckt serveringstid. Vid beslut om serveringstid väger polisens och Bygg & miljönämndens yttrande tungt. Detta innebär att serveringstid efter kl 01:00 i vissa fall kan vara möjlig. I Sandvikens kommun gäller alkohollagens normaltid som utgångspunkt för serveringstillstånd. Tillståndssökande och tillståndshavare kan dock beviljas utsträckt tid till längst klockan 02:00 efter prövning och bedömning. Sandvikens kommun kan komma att tillämpa provtid vad gäller ansökt utsträckt tid och villkora att sista inläpp av gäster är klockan 01:00. Vad gäller juldagen och nyårsafton kan tillfällig utsträckt serveringstid till klockan 03:00 beviljas efter ansökan och särskild prövning. Tillfälligt utökad serveringstid till klockan 03:00 kan även erhållas vid evenemang där synnerliga skäl finns att bevilja tillfälligt utsträckt serveringstid på grund av evenemangets art, krets det vänder sig till, nationell eller internationell prägel samt till omständigheterna i övrigt. Här tillämpas dock en restriktiv hållning. Vad gäller serveringstid vid tillfälliga tillstånd för slutet sällskap kan dessa beviljas till längst klockan 03:00 efter prövning och bedömning. Här avses arrangemang av typen privat bröllopsfest eller jubileumsfest såsom 50-årsfest.

Ordning och nykterhet

Rättsregel

Allmänna bestämmelser om försäljning finns i 3 kapitlet i alkohollagen, och bestämmelserna om servering av alkoholdrycker finns i 8 kapitlet. I lagens 1 kapitlet 11 § andra stycket står det att försäljning kallas servering om drycken ska förtäras på stället.

Bestämmelserna i 3 kapitlet om försäljning är därför tillämpliga även vid servering. 3 kapitlet 5 § och 8 kapitlet 20 § handlar båda om att se till att hålla ordning där man säljer och serverar alkoholdrycker. Enligt 3 kapitlet 5 § ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning, och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället. Enligt 8 kapitlet 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iaktas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks. I 8 kap 21 och 22 §§ framgår att prissättning inte får ske på sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Gäster får heller inte uppmanas eller förmås köpa alkoholdrycker. Det ska även finnas ett tillfredställande urval av lättdrycker.

Riktlinje

Serveringen av alkoholdrycker i Sandvikens kommun ska vara ansvarsfull och präglas av måttfullhet. Fokus är återhållsamhet vid servering, att skadeverkningarna av alkohol förhindras samt att kravet på ordning och nykterhet gäller såväl på serveringsstället som i dess direkta närhet. Även övrig oordning som inte är direkt orsakad av alkoholförtäring ska

undvikas. Ett antal exempel på omständigheter som kan påverka arbetet med ordning och nykterhet som kommunen vill lyfta fram är:

- Personaltäthet
- Personalens utbildning
- Lokalens utformning
- Kringmiljön
- Lokal alkohol- och drogpolicy på serveringsstället

Sandvikens kommun kan vid tillståndsgivning komma att villkora specifika förutsättningar på serveringsstället såsom att endast bordsservering är tillåtet, att serveringsansvarig personal genomgår utbildning i ansvarsfull alkoholservice/Krogar Mot Knark eller liknande och en begränsning till vissa dryckesslag.

Sandvikens kommun anser inte att erbjudanden om försäljning och servering av större mängder alkohol till en person eller grupp, som exempelvis helflaskor med spritdrycker, hinkar med ölfaskor, shotsbrickor eller liknande är förenligt med måttfullhet och en ansvarsfull servering. Denna typ av erbjudanden är inte tillåtna.

Prissänkningar av typ ”Happy Hour” ska även omfatta hela det ordinarie matutbudet med samma procentuella sänkning som på alkoholdryckerna och får inte ske efter klockan 23:00. Mängdrabatter och extrapriser är inte tillåtna.

Då matkravet är starkt uttalat i samband med alkoholservice får tillståndshavaren inte oskäligt höja priset på mat efter klockan 23:00 utan att på samma sätt höja priset på alkoholdrycker. Gästen ska ha möjlighet att beställa mat under hela serveringstiden.

Uteserveringar

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 14 § första stycket alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, exempelvis en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservering än inomhus. Vid ett beslut om serveringstillstånd kan kommunen även villkora tiderna för när uteserveringen ska vara utrymd. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen till exempel dem som bor i närheten av restaurangen. Om kommunen inte villkorat tillståndet med en särskild utrymningstid för uteserveringen gäller serveringsställets utrymningstid, det vill säga 30 minuter efter den serveringstid som gäller för serveringsstället i övrigt. Se 8 kapitlet 19 § i alkohollagen samt regeringsrättens dom Mål nr 7544-07.

Enligt 7 kapitlet 1 § alkohollagen framgår att vid marknadsföring till konsumenter ska särskild måttfullhet iakttas. Reklam eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara på trängande uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol. Marknadsföring får inte rikta sig till eller skildra barn och ungdomar som inte har fyllt 25 år.

Riktlinje

Alkoholservice på uteservering regleras inte särskilt i alkohollagen utan det är samma regler som gäller vid övrig alkoholservice. Normal serveringstid på uteservering i Sandvikens kommun är klockan 11:00 – 23:00 söndag - torsdag samt 11:00 – 01:00 på fredagar och lördagar. Serveringstiden på uteservering bedöms från fall till fall. Polisens och Bygg & Miljönämndens yttranden är av stor betydelse för utfallet av bedömningen. Uteserveringen

ska utgöras av en tydligt markerad och begränsad yta. Markeringen ska vara ovanför markytan samt inte utgöra fara för synskadade. Utesserveringen ska ligga i anslutning till huvudsaklig serveringsyta och bedöms från det specifika ärendet. Marknadsföring av alkoholdrycker får inte förekomma på ”gatupratare”, flaggor, vimplar eller vindskydd på uteserveringar. Tillståndshavaren ansvarar själv för att tillse att Bygg- och miljöförvaltningens regler följs samt att eventuellt behov av bygglov efterlevs.

Observera att om utesserveringen utgörs av utrymme som har väggar och hyllor etc medför detta att denna yta omfattas av rökförbudet i enlighet med tobakslagen.

Gemensamt serveringsutrymme

Rättsregel

I 8 kapitlet 14 § andra stycket alkohollagen ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med beslutet om tillstånd för ett gemensamt serveringsutrymme.

Riktlinje

Handläggningstiden för ansökan om ett gemensamt serveringsutrymme motsvarar tiden för ett stadigvarande serveringstillstånd, åtta veckor. Detta är i enlighet med kommunens servicedeklaration. En gemensam serveringsyta som delas av flera tillståndshavare ska vara mycket tydligt markerad i sin helhet. En sådan ansökan genomgås av en särskilt noggrann prövning av kommunen och det föreligger i princip alltid ett krav på att av polismyndigheten förordnade ordningsvakter tjänstgör. Det är möjligt att ansöka om ett eget serveringstillstånd samtidigt med en gemensam ansökan, framför allt vid ansökan om tillfälliga tillstånd. Kommunen kan behandla ansökningarna samtidigt.

Personal

Rättsregel

Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig personal ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringstället under hela serveringstiden, Tillståndshavaren ska till kommunen anmäla den eller de personer som har utsetts att ansvara för serveringen av alkoholdrycker.

Endast den som är anställd av tillståndshavaren eller den som är inhyrd av ett bemanningsföretag får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller för uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet. Detta gäller inte ordningsvakter som har förordnats enligt 2 § 4 lagen(1980:578) om ordningsvakter. Restaurangskolor med serveringstillstånd samt, efter överenskommelse med skolan, även andra restauranger med sådant tillstånd får i utbildningssyfte anlita restaurangskolans elever.

Riktlinje

I samband med större evenemang förekommer det att tillståndshavare ingår avtal med föreningar om att föreningens medlemmar utför arbetsuppgifter åt tillståndshavaren. Här vill Sandvikens kommun understryka att det endast är den som är anställd av tillståndshavaren som får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet. Detta innebär att personal som verkar på serveringsytan och sköter servering och plockar undan glas mm samt entrévärdar ska vara anställda av tillståndshavaren.

Sandvikens kommun har, utifrån tidigare domslut och uttalanden från Statens Folkhälsoinstitut, bedömt att medlemmar från föreningar som anlitas som personal och anses stå under tillståndshavarens kontroll och är underställd denne genom avtal med förening kan anlitas för arbetsuppgifter i samband med större evenemang. Uppdragen får dock inte omfatta uppgifter med ansvar för ordning och nykterhet så som entrévärdar eller serveringspersonal.

Statens Folkhälsoinstitut har i en promemoria i mars 2012 angivit att praktikanter i arbetsmarknadspolitiskt åtgärdsprogram och praktikanter från andra myndigheter kan omfattas av samma undantag som elever från restaurangskolor.

I Sandvikens kommun hanteras frågan om praktikanter på restauranger med serveringstillstånd enligt följande:

1. Praktiken ska ske inom ramen för en utbildning eller som följd av avtal med myndighet (till exempel arbetsförmedlingen, migrationsverket)
2. Praktikplan ska finnas som anger start- och slutdatum samt praktikens omfattning (dagar och tider)
3. Personen ska finnas inskriven i personalliggaren som praktikant
4. Handledare ska finnas utsedd och namngiven i praktikplanen
5. En handledare ska ha högst en praktikant åt gången att ansvara för (flera handledare kan dela på en praktikant i det fall handledarna – men inte praktikanten – arbetar på rullande schema).
6. Praktikplanen ska finnas till hands på serveringsstället under praktiktiden, för att kunna visas upp vid eventuellt tillsynsbesök.
7. Tillståndshavaren ansvarar för att praktikanten har tillräckliga kunskaper för och i övrigt är lämpad att vistas i den tillståndspliktiga verksamheten.

Sandvikens kommun har även bedömt att elever i grundskolan kan omfattas av detta under förutsättning att praktiken sker enligt ovanstående 7 punkter.

Villkor vid meddelande om serveringstillstånd

Rättsregel

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Villkoren kan alltså endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall. Kommunen kan däremot i sina riktlinjer beskriva under vilka förutsättningar ett beslut kan komma att villkoras.

Riktlinje

Sandvikens kommun kan i samband med tillståndsgivning även meddela olika slags villkor för serveringstillståndets giltighet. Vad för villkor som kan bli aktuella bedöms och avgörs från fall till fall beroende på vilken typ av tillstånd som efterfrågas och vilken typ av verksamhet som ska bedrivas.

Exempel på villkor som Sandvikens kommun kan meddela är:

- förordnade ordningsvakter efter vissa klockslag eller vid olika typer av evenemang
- olika utrymningstider för servering i olika lokaler eller utrymmen på ett serveringsställe

- olika serveringstider beroende på typ av evenemang på en idrottsanläggning
- antal gäster på serveringsstället
- begränsning av servering genom att endast tillåta bordsservering eller att vid vissa evenemang endast tillåta bordsservering
- utbildning av personal i Ansvarsfull alkoholservice/Krogar Mot Knark eller liknande utbildning

Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enskild tidsperiod eller ett enskild tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Riktlinje

I Sandvikens kommun kan den sökande ansöka om tillfälligt tillstånd för högst sex stycken tillfällen per ansökan. Detta gäller då förutsättningarna för varje enskild tillfälle är exakt de samma.

Fler ansökningar kan lämnas men varje ansökan omfattas då av en ansökningsavgift. Hur många tillfälliga serveringstillfällen som kan beviljas bedöms och avgörs från fall till fall beroende på hur förutsättningarna ser ut.

Sandvikens kommun kan vid ansökan om många enskilda tillfällen under ett kalenderår göra bedömningen att fler serveringstillfällen inte kan beviljas utan att ett stadigvarande serveringstillstånd måste sökas i stället.

Definitionen av slutet sällskap är att det är en begränsad krets av personer som har ett inbördes samband såsom släkt, förening, företag eller ett gemensamt intresse utöver den aktuella tillställningen. För att betraktas som ett slutet sällskap får det inte vara möjligt att lösa medlemskap i entrén.

Ett tillfälligt tillstånd till allmänheten kan omfatta en period om längst 8 veckor under ett kalenderår.

Sandvikens kommun kan vid tillståndsgivning av tillfälliga tillstånd begära kvitto/redovisning på inköpta alkoholdrycker vid slutet sällskap och restaurangrapport vid tillfällig servering till allmänheten.

Folköl

Rättsregel

Försäljning av folköl i butik liksom servering av alkohol på restaurang regleras i alkohollagen. Varje handlare måste ha kunskap om de regler som gäller vid försäljning av folköl. Det är försäljarens skyldighet att förvissa sig om att folköl inte säljs eller lämnas ut till den som inte fyllt 18 år. Butiksägaren ansvarar för att personalen har tillräckliga kunskaper vad gäller försäljning av folköl.

Riktlinje

Alla som säljer folköl i butik är enligt lag skyldiga att anmäla detta omgående till Sandvikens kommun. Den som bedriver försäljning av folköl ska utöva en särskild tillsyn, egenkontroll, av försäljningen och svara för att personalen har nödvändiga kunskaper om vad som gäller.

Den ansvarige för försäljningen ska ta fram ett skriftligt program där det framgår hur åldersgränser och andra bestämmelser i alkohollagen ska tillämpas och övervakas. Programmet ska skickas till Sandvikens kommun i samband med anmälan om försäljning av folköl. Kommunen kontrollerar programmet vid tillsyn.

Folköl får bara säljas i en lokal där det samtidigt säljs mat. Folkölen ska vara ett komplement till försäljning av matvaror och inte tvärtom. Det skall vara s k egentliga matvaror ur det vanliga livsmedelssortimentet. Butiken ska ha ett brett sortiment av matvaror med till exempel konserver/torrvaror, mejeriprodukter, charkprodukter, smörgåsar, frysta varor, bröd, grönsaker. Det räcker inte att butiken har någon eller några av dessa varutyper i sitt sortiment. Butiken ska dessutom ha ett flertal av varje varutyp till försäljning, alltså flera konserver/torrvaror, mejeriprodukter, charkprodukter, smörgåsar, frysta varor, bröd och grönsaker. Kioskvaror som glass, konfektyr, snacks, frukt, kex och liknande anses inte vara matvaror i alkohollagens mening.

Sandvikens kommun tar ut en årlig tillsynsavgift vid försäljning av folköl enligt fastställd taxa, se kommunens hemsida, Taxor och avgifter.

Övrigt

Olaga diskriminering i samband med restaurangbesök

Om en tillståndshavare i sin restaurangverksamhet, eller anställda i denna verksamhet, fälls till ansvar för olaga diskriminering kan detta leda till att serveringstillståndet ifrågasätts. Brottet har anknytning till restaurangrörelsen och bedöms därför allvarligt vid prövning av tillståndshavarens lämplighet att inneha serveringstillstånd.

Alkohollagen ger inte utrymme för riktlinjer avseende olaga diskriminering, exempelvis genom upprättande av villkor, som syftar till att förmå tillståndshavare att vidta åtgärder mot olaga diskriminering. Sandvikens kommun är en mångkulturell kommun vilket skall återspeglas i restaurang- och nöjeslivet och därför vill Sandvikens kommun i samverkan med restaurangbranschen arbeta för att informera tillståndshavare om gällande bestämmelser och för att påverka och förändra attityder i syfte att motverka förekomsten av olaga diskriminering i restaurang- och nöjeslivet.

Referenser

Alkohollagen (2010:1622)

Modell för kommunala riktlinjer för alkoholserving, Statens folkhälsoinstitut

Proposition 2009/10:125